

O PRONOME PERSOAL

1. Pronomes persoais tónicos

Os pronomes persoais tónicos posúen acento de intensidade e poden aparecer en lugares diferentes dentro do enunciado. Isto dálles autonomía e independencia con respecto aos pronomes átonos.

Número	Persoa	Suxeito / Atributo	Con preposición	
			Libres	Preposición ligada
Singular	1ª	eu	min	comigo
	2ª	ti		contigo
	3ª	el / ela	si	consigo
Plural	1ª	nós - nosoutros/as		connosco
	2ª	vós - vosoutros/as		convosco
	3ª	eles / elas	si	consigo

- ▶ Na primeira persoa de singular, **eu** úsase só para o suxeito e **min** utilízase con preposición e como segundo termo dunha comparación. Así pois, o pronome **eu** non se pode usar despois de preposición nin da conxunción comparativa. Ex. *Falou para min* (non **para eu*); *É coma min* (non **coma eu*).
- ▶ Os pronomes **el, ela, eles, elas** contraen coas preposicións **de** e **en**. Ex.: *Non te fíes del* / *Non confíes nela*.

	el	ela	eles	elas
en	nel	nela	neles	nelas
de	del	dela	deles	delas

- ▶ As formas tónicas **nós** e **vós** levan til diacrítico para diferencialas das formas átonas *nos* e *vos*. Ex.: *Nós non nos renderemos. Vós non vos podedes ir!*
- ▶ As formas **nosoutros/as** e **vosoutros/as**, fronte a **nós** e **vós**, teñen un significado máis específico: refírense a un grupo pechado e ben delimitado. Ex.: *Nós somos todos do concello de Culleredo, pero nosoutras somos de Vilaboa.*
- ▶ Na comparación é obrigado usar as conxuncións **ca** e **coma** ante pronomes persoais (nunca *que* ou *como*). Ex. *É tan simpático coma ela, pero menos atrevido ca vós*; non podemos empregar *que* ou *como*: **como ela, *ca vós*.
- ▶ Cando se combinan coa preposición **con**, os pronomes teñen formas especiais ligadas: **comigo, contigo, connosco e convosco**. Ex. *Non vai ir convosco porque agora está comigo.*
- ▶ As **formas reflexivas si e consigo** refírense á mesma persoa que realiza a acción. Así, cando a acción é reflexiva (recae sobre a persoa que a realiza) debemos empregar estes pronomes. Fíxate na diferenza entre as seguintes oracións: *Mercouno para el* (para outro ou para si mesmo) / *Mercouno para si* (para si mesmo); *Levaron o rapaz con eles* (con eles mesmos ou con outras persoas) / *Levaron o rapaz consigo* (con eles mesmos).
- ▶ As formas **vostede e vostedes**, que utilizamos como fórmulas de respecto para referirnos á persoa que nos escoita, son pronomes tónicos de segunda persoa, que se combinan con formas verbais de terceira persoa. Ex. *Espero que vostedes se encontren a gusto aquí.*

2. Pronomes persoais átonos

Os pronomes persoais átonos non teñen acento de intensidade, o que lles impide aparecer soltos nun enunciado. Van sempre acompañando unha forma verbal, da que dependen.

Número	Persoa	Complemento directo - Acusativo	Complemento indirecto - Dativo
Singular	1ª	me	
	2ª	te	che
	3ª	o, lo, no / a, la, na	se lle
Plural	1ª	nos	
	2ª	vos	
	3ª	os, los, nos / as, las nas	se lles

- ▶ Os pronomes átonos desempeñan as funcións de Complemento Directo (formas de acusativo) ou de Complemento Indirecto (formas de dativo).
- ▶ O pronome de **3ª persoa acusativo (C.D)** (singular e plural) presenta diferentes variantes coa seguinte distribución:
 - **-lo, -la, -los, -las**: emprégase despois de formas verbais rematadas en *-r* ou *-s*. Ex. *Fixemos os deberes* → *Fixémolos* / *Queremos escribir un poema* → *Queremos escribilo*.
 - **-no, -na, -nos, -nas**: emprégase despois de formas verbais rematadas en ditongo. Ex. *Viu unha pantasma* → *Viuna* / *Levou os pantalóns rachados* → *Levounos rachados*.
 - **o, a, os, as**: emprégase no resto dos casos (de detrás doutras terminacións e cando o pronome vai diante do verbo). Ex: *Fago unha tortilla* → *Fágoa* / *Non fago unha tortilla* → *Non a fago*.
- ▶ Na **2ª persoa singular** temos unha forma para o Complemento Directo: **TE** e outra para o Complemento Indirecto: **CHE**.

TE = Complemento directo	CHE = Complemento indirecto
A acción do verbo é realizada sobre a propia persoa	A acción do verbo é realizada sobre algo relacionado coa persoa
Se pasamos a oración a terceira persoa, substitúese por <u>o/a</u> (<i>lo/la, no/na</i>) ou por <i>se</i> (cando é un verbo pronominal)	Se pasamos a oración a terceira persoa, substitúese por <u>lle</u> .
<i>Leveite ao aeroporto</i> <i>Véxote na cafetería</i> <i>Busqueite toda a noite</i> <i>Collémoste na casa</i>	<i>Leveiche as maletas ao aeroporto</i> <i>Véxoche os dentes</i> <i>Busqueiche os libros</i> <i>Collémosche un bolígrafo</i>

- ▶ O pronome persoal átono **lle**, de 3ª persoa de singular, emprégase cando o C.I. ao que se refire está en singular e a forma **lles** utilízase cando o C.I. está en plural. Ex. *Non lle contes nada* (a el / a ela) / *Non lles contes nada* (a eles / a elas).
- ▶ **Contraccións**: os pronomes de dativo (*me, che, lle, nos, vos, lles*) contraen co acusativo de terceira persoa *o, a, os, as*:

	<i>me</i>	<i>che</i>	<i>lle</i>	<i>nos</i>	<i>vos</i>	<i>lles</i>
<i>o</i>	<i>mo</i>	<i>cho</i>	<i>llo</i>	<i>nolo</i>	<i>volos</i>	<i>llolo</i>
<i>a</i>	<i>ma</i>	<i>cha</i>	<i>lla</i>	<i>nola</i>	<i>vola</i>	<i>lleta</i>
<i>os</i>	<i>mos</i>	<i>chos</i>	<i>llos</i>	<i>noslos</i>	<i>volos</i>	<i>llolos</i>
<i>as</i>	<i>mas</i>	<i>chas</i>	<i>llas</i>	<i>noslas</i>	<i>volas</i>	<i>lletas</i>